Zes weken opvang nodig bij vervoersverbod varkens

Bij een vervoersverbod zullen op veel bedrijven flinke inspanningen moeten worden gepleegd om een periode van zes weken te kunnen overbruggen. Dat blijkt uit een enquête en berekeningen van de Animal Sciences Group. In opdracht van het Productschap voor Vee en Vlees (PVV) stelde ASG een volgorde van opkoop bij calamiteiten op.

dr.ir. Ina Enting
(ASG – Animal Sciences Group van Wageningen Universiteit & Reserachcentrum, Wageningen)

Bij uitbraak van een besmettelijke dierziekte, zoals varkenspest, wordt als eerste een vervoersverbod voor 72 uur ingesteld *(standstill)*. Het vervoer van varkens vormt namelijk het grootste risico op verspreiding van het varkenspestvirus. Aansluitend worden compartimenten ingesteld. Binnen een compartiment is vervoer van varkens ook niet toegestaan, tenzij het na verloop van tijd toch nodig is om vanwege welzijnsproblemen gezonde dieren af te voeren (welzijnsopkoop). Voor het opstellen van een volgorde van opkoop bij een uitbraak van een besmettelijke dierziekte, is enerzijds een zo breed mogelijk beeld verkregen over de beleving van een welzijnsopkoop in de praktijk. Anderzijds is berekend wanneer voor welk type bedrijf een opkoopregeling theoretisch gezien noodzakelijk wordt.
Het ministerie van LNV wil een welzijnsopkoop zo lang mogelijk uitstellen: op zijn vroegst 6 weken na de uitbraak. Hierdoor treedt op de bedrijven overbezetting op. De Raad voor Dieren Aangelegenheden (RDA) acht een overbezetting tot 1,5 keer de wettelijk toegestane normen voor biggen en vleesvarkens nog net acceptabel. Daarboven moeten de dieren afgevoerd worden.

Overbruggingsperiode zonder afvoer

Een enquête in de praktijk leverde 206 bruikbare reacties op. Ruim driekwart van de respondenten is varkenshouder. Het overgrote deel van de geënquêteerden denkt over onvoldoende ruimte te beschikken om de varkens minimaal zes weken op het bedrijf te houden. De geschatte overbruggingsperiode loopt uiteen van gemiddeld drie weken voor gespecialiseerde zeugenbedrijven tot gemiddeld vijf weken voor opfokbedrijven *(figuur 1)*.
Gespecialiseerde zeugenhouders verwachten dat de productieresultaten een grote invloed op de overbruggingsperiode zullen hebben. Op deze bedrijven wordt door de sterk gestegen biggenproductie de destijds gebouwde reserveruimte al volledig benut. Overbezetting zal dan snel optreden. Gespecialiseerde vleesvarkenshouders verwachten dat vooral de oplegfrequentie bepalend zal zijn in de overbruggingsperiode.

Gespeende biggen knelpunt

Met een model is de overbruggingsperiode op een gespecialiseerd zeugenbedrijf berekend. Vanaf de vijfde week na ingang van het vervoersverbod is de bezetting niet meer acceptabel en komt het welzijn van vooral de gespeende biggen in het gedrang. Is op het bedrijf de biggenproductie 15 procent hoger dan het landelijk gemiddelde, maar is het aantal biggenplaatsen daarvoor niet aangepast, dan is de bezetting al in de vierde week niet meer acceptabel. Een 20 procent hogere groei van de biggen dan het landelijk gemiddelde heeft ongeveer eenzelfde effect. Heeft het bedrijf enige bufferruimte in de gespeende biggenafdelingen dan treedt de overbevolking in de zesde week op *(figuur 2)*.
De resultaten van de modelberekeningen wijken voor het gespecialiseerde zeugenbedrijf (vijf weken overbruggingstijd) dus nauwelijks af van de geschatte periode door de geënquêteerden (drie weken).

Vleesvarkens enkele maanden ruimte

Voor gespecialiseerde vleesvarkensbedrijven liggen de berekeningen en de belevingen niet zo dicht bij elkaar. Dit type bedrijf heeft theoretisch namelijk de mogelijkheid om de vleesvarkens maanden, in plaats van weken, op het bedrijf te houden *(figuur 3)*. Jonge biggen liggen op deze bedrijven vaak al op 0,8 m² per dier, wat ruim boven de wettelijke oppervlaktenorm van 0,3 m² is. Als in een crisissituatie 1,5 maal de wettelijke bezetting acceptabel is, dan kunnen de jongste biggen meer dan driedubbel worden opgelegd. Echter, oppervlakte is op deze bedrijven niet beperkend, het gewicht van de varkens wel.
Twaalf weken na ingang van het vervoersverbod wegen de zwaarste varkens 160 kilo. Op dat moment moeten zij vanwege het risico door de poten te zakken en het bezwijken van de roosters, worden afgevoerd. De invloed van een 1- of een 2- wekelijkse oplegfrequentie van de vleesvarkens op de overbruggingsperiode is beperkt.
De situatie van een bedrijf met zeugen en vleesvarkens ligt tussen de twee voorgaande bedrijfstypes in. De ruimtebuffer is voor een volledig gesloten bedrijf na 13 weken verbruikt.

Noodoplossingen voor overbezetting

Vooral bedrijven met zeugen zitten dus al overvol voordat de welzijnsopkoop begint. Als noodoplossing wordt ervoor gekozen varkens in overkapte ruimtes met (professorische) voer- en watervoorzieningen te huisvesten (bijvoorbeeld uitlopen voor zeugen) of ze tussen de stallen te

Figuur 1

Geschatte maximale overbrugging (in weken) zonder afvoer van varkens

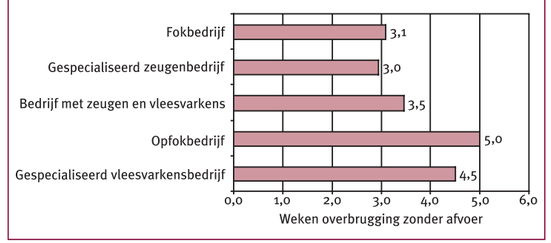

Figuur 2

Berekende resterende ruimte (in m²) op een gespecialiseerd zeugenbedrijf met een 1-weeksproductiesysteem

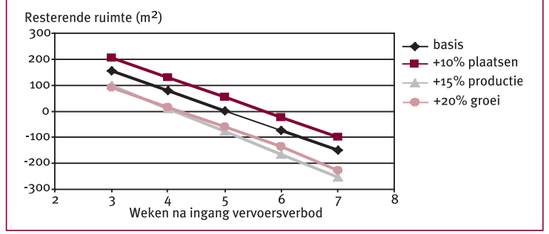

OVERBRUGGINGS-PERIODE

De oppervlakte is op vleesvarkensbedrijven niet beperkend, het diergewicht wel.

Internet

De notitie 'Uitwerking van een welzijnsopkoop bij een uitbraak van een besmettelijke dierziekte. Notitie 1: Volgorde van opkoop' is te downloaden op www.asg.wur.nl, bij 'publicaties' en dan 'diversen'.

laten lopen. Soms wordt gebruik gemaakt van de (voer)gangen.
Bedrijven met vleesvarkens willen de varkens rantsoeneren om de groei te beperken. Het verstrekken van welzijnsvoer wordt daarbij noodzakelijk geacht. Het plaatsen van tenten of mobiele containers staat niet bovenaan de prioriteitenlijst van noodvoorzieningen. Waarschijnlijk worden eerst de eigen interne opties benut, voordat externe alternatieven aangesproken worden.

Volgorde opkoop

Uit de resultaten van de enquête en de modelberekening blijkt dat het bedrijfstype bepaalt hoeveel weken een bedrijf kan overbruggen zonder afvoer van varkens. Op basis van dit resultaat en de randvoorwaarden in het beleidsdraaiboek, wordt de volgende volgorde bij welzijnsopkoop aanbevolen:

1. Bedrijven die gespeende biggen verkopen of opfokbedrijven die hoogdrachtige gelten verkopen. **Advies**: Opkoop van alle biggen direct na zes weken.
2. Bedrijven met zeugen. **Advies**: Opkoop van alle gespeende biggen direct na zes weken.
3. Bedrijven met zeugen en vleesvarkens. **Advies**: Opkoop van de zwaarste vleesvarkens op de gedeeltelijk gesloten bedrijven vanaf week 9. Opkoop van de zwaarste vleesvarkens op de volledig gesloten bedrijven vanaf week 12.
4. Bedrijven met vleesvarkens. **Advies**: Opkoop van de zwaarste vleesvarkens vanaf week 12.

Vooral op de bedrijven onder 1. en 2. moeten flinke inspanningen worden gepleegd om zes weken te kunnen overbruggen. Deze bedrijven moeten daarvoor eigenlijk nu al een noodplan hebben. Daarnaast moeten bedrijven vanaf dag 1 na een uitbraak van een besmettelijke dierziekte, hun bezettingsbeleid pro-actief aanpassen. Dit houdt in dat er direct op minimaal 1,5 maal de wettelijke vereiste oppervlakte opgelegd moet worden. Er ontstaat tijdelijk een leegstand in enkele afdelingen, maar deze kan later efficiënt worden gebruikt om groepen zwaardere dieren te splitsen en te verplaatsen naar de lege ruimten. Door het nemen van deze eigen verantwoordelijkheid is het mogelijk om een welzijnsopkoop lang(er) uit te stellen.

Figuur 3

Resterende ruimte bij een 1- en een 2-wekelijkse oplegstrategie (in m²) en gewicht van de zwaarste varkens (in kg) op een gespecialiseerd vleesvarkensbedrijf

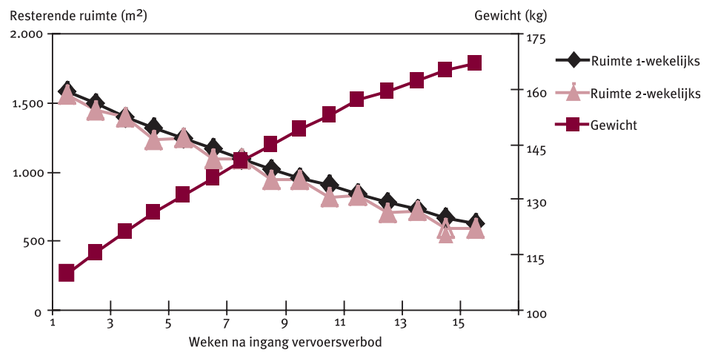

OPKOOP

LNV wil een welzijnsopkoop zo lang mogelijk uitstellen: op zijn vroegst 6 weken na instelling van het vervoersverbod.

Rode klaverras Astur maakt productie en persistentie waar

Het tetraploïde rodeklaverras Astur, dat het beste scoort op productie en persistentie in de Zwitserse rassenlijst, maakt het ook waar in Nederland. De Nederlandse rassenvergelijking is uitgevoerd door het Louis Bolk Instituut. Zaaizaad van het ras Astur is dit jaar voor het eerst beschikbaar in Nederland en wordt geleverd via Barenbrug en de normale verkoopkanalen.
In een experiment zijn zeven potentieel beschikbare rodeklaverrassen (zowel diploïd als tertraploïd) vergeleken op drogestofproductie en persistentie. Het betreft de zogeheten Akkerkleevariëteiten Merviot, Lemmon, Barfiola, Rotra en Tedi en de Mattenkleevariëteiten Astur en Pica. De Mattenklee's hebben de naam een betere persistentie te hebben dan de Akkerklee's. De rassen zijn vergeleken bij een lage N-gift (25 m³ runderdrijfmest) op oude zeeklei in een mengsel met 30 kg BG3, 3 kg witte klaver (ras Alice) en 3,7- 5,5 kg rode klaver afhankelijk van het 1000 korrel gewicht. De proef is in 2002 ingezaaid. Wat betreft drogestofopbrengst zijn Lemmon en Astur in de eerste drie jaar vergelijkbaar. Beide rassen produceren in deze periode wel 0,9-1,0 ton drogestof per jaar meer dan het controleras. Lemmon haalt deze productie met een lager rodeklaveraandeel dan Astur. In vergelijking tot Merviot, wat tot nu toe door de praktijk als een zeer persistent ras wordt ervaren, houdt Astur het rodeklaveraandeel in deze vier proefjaren het beste vast. Hierbij moet worden vermeld dat rassen bij een maaifrequentie van vier snedes per jaar zijn getest. Bij frequenter maaien komt de persistentie van rodeklaver sterker onder druk te staan.

Micolight: Volspectrum daglichtlampen voor melkveestal

Micolight ontwikkelde een fluorescentielamp die 98 procent van het spectrum van natuurlijk daglicht weergeeft. De lamp is gevuld met een mengsel van zuiver Argongas met 14 fosforpoeders. Volgens de fabrikant zorgt het omhulsel van natriumglas ervoor dat de lampen UV-A- en UV-B-straling afgeven, wat nodig is voor de aanmaak van calcium en vitamine D door het lichaam.

Uiergezondheid vierde in reeks 'Koesignalen'

Er is een nieuw boek uit in de reeks Koesignalen; het vierde thema-boek is Uiergezondheid. Uiergezondheid bevat tips voor een goede organisatie van huisvesting, verzorging en management. Het boek volgt de veehouder in zijn dagelijkse, wekelijkse en maandelijkse werkzaamheden. Hoe organiseer je het melken zo, dat het zo min mogelijk tijd kost en toch bij elke koe goed gebeurt? Hoe behandel je een koe met uierproblemen? En hoe raak je een celgetalprobleem weer kwijt? Uiergezondheid kan de melkveehouder bij deze zaken op weg helpen. Het bevat uitdagende vraagstukken en veel illustraties. Door de praktische kennis is iedere melkveehouder in staat de uiergezondheid op zijn bedrijf beter te leren begrijpen en op een hoger peil te brengen, aldus de auteurs.

Auteurs zijn Jan Hulsen van Vetvice en Theo Lam van Uiergezondheidscentrum Nederland (UGCN). Hulsen heeft ook de boeken Koesignalen, Klauwen en Jongvee geschreven en hij traint en adviseert wereldwijd melkveehouders en hun adviseurs. Theo Lam was werkzaam als mastitisonderzoeker en als rundveedierenarts en is nu projectleider van het Meerjarenplan Uiergezondheid.

Titel: Uiergezondheid, praktijkgids voor een uitstekende uiergezondheid
(ISBN 978-90-810974-1-3)
Auteurs: Jan Hulsen en Theo Lam
Aantal pagina's: 52 met vele full colour illustraties, 150 foto's en tekeningen
Formaat: 23,8 x 19 cm
Kosten: 14,50 euro
Uitgever: Roodbont
Bestellen: via de boekhandel of rechtstreeks bij de uitgever telefoon (0575) 54 56 88, www.roodbont.nl, info@roodbont.nl

Coppens diervoeding: Nieuw voerconcept voor leghennen

Coppens diervoeding heeft een nieuwe voerlijn voor leghennen ontwikkeld: Supermaïs. Het nieuwe voer heeft een breder eiwitpatroon en het niveau van belangrijke mineralen is verhoogd. Er is gekozen voor een grotere diversiteit aan grondstoffen door er meer soorten granen aan toe te voegen. Daarnaast is gelet op de kwaliteit ruwvezel. Volgens Coppens zorgt het voeder voor een verzadigd gevoel en daardoor voor minder pikkerij. Ook blijft het strooiselpakket in de stal droger en ruller.